

Karin Artursson
Staben för vetenskap och internationella samarbeten

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

u.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande – Inbjudan att komma med synpunkter på regeringens forskningspolitik

Ert dnr: U2019/02263/UH

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har getts möjlighet att inkomma med synpunkter på regeringens forskningspolitik. Vi har identifierat ett antal utmaningar med koppling till SVA:s verksamhet och önskar säkerställa att dessa kommer att adresseras i de strategiska eller särskilda forskningssatsningar som föreslås. I vårt svar utgår vi från de förslag som getts i Regeringens forskningsproposition 2016/17:50.

ALLMÄNNA SYNPUNKTER

Målbilden för forskningspolitiken

Det är av stor vikt att det i samhället finns en tillit till forskningens resultat. Vi anser därför att det är viktigt att redan i målbilden för forskningspolitiken uppvärdera kunskapsbegreppet, så att de strömningar av faktaresistens och "fake news" som förekommer i dagens samhälle motverkas.

Forskning vid statliga myndigheter

En betydande del av forskningen i Sverige utförs vid de statliga myndigheterna. Närheten till medborgarna, förståelsen för deras behov och tillgången till data som genererats i samhället gör att sådan forskning ligger nära användarna och har hög tillämpbarhet. Forskningsmedel från de nationella forskningsråden utgör en väsentlig del av forskningsfinansieringen för myndighetsforskningen. Således är också de nationella forskningsprogrammets inriktning av stor betydelse för myndigheternas verksamhet. Dessvärre kommer myndigheter som i sitt uppdrag har att bedriva forskning ofta i skymundan när det gäller strategier för svensk forskning och tillfrågas inte alltid i remiss-sammanhang, trots att lagda förslag kan ha långtgående konsekvenser för forskningens förutsättningar vid myndigheterna. Av dessa anledningar vill vi betona vikten av att också de intressen forskande myndigheter har avseende inriktning, strategier och principer för forskning efterfrågas och beaktas i forsknings-politiken.

Forskningsdata/Resultatförmedling/Innovation

För att forskningsresultat ska komma till användning måste de kommuniceras och implementeras. Resultaten måste nå ut till de som ska kunna tillämpa och använda

dem. Därför måste det finnas en samarbetsvilja mellan akademi och myndigheter både när det gäller att ta fram forskningsresultat, och i processen att nå ut till användarna. Metoder behövs för att kunna analysera och använda de stora datamängder som genereras i forskningsprojekt, i samhället och i tekniska system. Här är det viktigt att frågor såsom tillämpningen av GDPR och säker hantering av data inte omöjliggör viktig forskning.

Ett konkret hinder som också måste överbryggas är svårigheterna med att dela data mellan samverkande myndigheter inom olika sektorer, inte minst mellan human- och veterinärsidan. Detta är ett generellt problem men påverkar också forskningen.

Internationellt anknuten forskning

Vikten av möjligheter till internationell anknytning i forskningen kan inte nog understrykas. Sverige bör stimulera till detta genom att stödja de olika instrument och program inom forskningen som EU föreslår. Mer specifikt är det viktigt att säkerställa att de forskande myndigheterna kan delta i dessa sammanhang och att det finns möjlighet att erhålla nationell medfinansiering via forskningsråden där så krävs.

SYNPUNKTER UTIFRÅN SVA:S VERKSAMHETSINRIKTNING

Livsmedelsförsörjning

Det övergripande målet för den svenska livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska. I livsmedelsstrategin uttrycks också att en ökad nationell animalieproduktion kan skapa förutsättningar för en ökad andel konsumtion av svenskt kött och att även marina livsmedel och produktion av vilt och renkött kan bidra till tillväxt i livsmedelskedjan.

Inhemsk djurproduktion är ett för Sverige viktigt bidrag i att säkerställa livsmedelsförsörjningen i kristider. Vår självförsörjningsgrad idag är förhållandevis låg och handeln med andra länder påverkas snabbt vid global oro. Kunskap om djurs hälsa är grundläggande för en effektiv animalieproduktion. Forskning behövs därför bland annat om olika produktionsformer, lokal produktion, infektionssjukdomar och global smittspridning. Även tillgång till vatten, både kvalitet och kvantitet, är en kritisk faktor som måste säkerställas för en effektiv animalieproduktion. Forskning kring risker och konsekvenser vid föroreningar av vatten är ytterligare ett av de områden som kräver forskning.

Vi ser med stor oro på hur det forskningsråd som stöder de areella näringarna, Formas, alltmer nedprioriterar forskning kring djurs hälsa och därmed livsmedelsförsörjningen.

Det är för oss oklart inom vilken av de föreslagna strategiska satsningarna för att möta samhällsutmaningar ovanstående frågor hör hemma och föreslår att det görs en särskild forskningssatsning där den viktiga frågan om livsmedelsförsörjningen kan hanteras.

Antibiotikaresistens

Antimikrobiell resistens är en av de största utmaningarna samhället står inför och denna utmaning måste tas på största allvar. Forskningen bör omfatta allt från hur resistens utvecklas till hur antibiotika används. Forskning som rör smittämnen som

berör djur respektive människor är lika viktig, eftersom resistensmekanismer kan överföras mellan mikroorganismer. Sverige bör även fortsatt anta en ledande roll när det gäller hur antibiotika används och hur man kan få ner förbrukningen. Vi behöver också förbereda oss för ett samhälle där vi inte längre har verkningsfulla antibiotika och därför forska för att hitta alternativ till antibiotika såsom exempelvis vacciner. Vi ser det som självklart att dessa frågor adresseras inom det nationella forskningsprogrammet om antibiotikaresistens (Prop. 2016/17:50 punkt 8.1.5)

Säkerhetsforskning

Den säkerhetspolitiska situationen har förändrats drastiskt under senare år. Forskning kring bioterrorism och beredskap inför samhällsstörningar är två viktiga områden som också bör täckas av svensk forskningspolitik.

Vi kan inte se att denna typ av frågor går in under någon av de föreslagna strategiska satsningarna för att möta samhällsutmaningar och föreslår att det görs en särskild forskningssatsning inom området säkerhetsforskning.

Klimat, miljö och hållbarhet

Många frågor som ligger inom SVA:s verksamhetsområde kommer beröra dessa områden. Ett förändrat klimat leder till förändrade förutsättningar för svenskt lantbruk och animalieproduktion och även förändrade förutsättningar i andra länder kan komma att påverka Sverige. Oavsett var djurproduktion sker, så gäller att en sund produktion med friska djur leder till mindre användning av antibiotika och minskade utsläpp av växthusgaser. Viktiga frågor att forska kring är förändrade risker för sjukdomsutbrott, vattentillgång, spridning av infektionssjukdomar i ett förändrat klimat, djur som är anpassade till det nya klimatet, klimatanpassning, ekosystem, biologisk mångfald, kretslopp, urbanisering, stadsjordbruk, hållbara samhällen och påverkansmetoder avseende globala frågor. Inom samtliga dessa områden krävs ett holistiskt synsätt och tvärdisciplinär forskning med ett One Health-inriktat perspektiv. Detta innebär att många forskningsråds ansvarsområden måste kunna hanteras inom de projekt som efterfrågas. Vi anser att de frågor som berörs här bör fångas upp i det nationella forskningsprogrammet om klimat (Prop. 2016/17:50 punkt 8.1.1)

Beslut i detta ärende har fattats av vik. generaldirektören Ann Lindberg. I den slutliga handläggningen har deltagit huvudprocessägare för forskning och utveckling Karin Artursson, föredragande.

Med vänlig hälsning

Ann Lindberg

Karin Artursson